WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

12.5.2022

Viite: U 35/2022 vp

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (KOM(2022) 71 lopullinen)

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Yleisiä huomioita

Luonnonvarojen ylikulutuksesta johtuvat akuutit ympäristöongelmat, etupäässä ilmastokriisi ja luontokato, uhkaavat yhteiskuntien mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää inhimillistä hyvinvointia. Maailman talousfoorumin riskiraportoinnin kärjessä ovat ilmastoon ja luontoon liittyvät riskit. Yritysvastuulaki on välttämätön lainsäädäntöehdotus, jotta vastuullisuuteen saadaan ”accountability”-elementti. Elämme ratkaisevaa vuosikymmentä, jonka aikana on toteutettava vihreä siirtymä. Oikeus terveelliseen ympäristöön on ihmisoikeusasia ja sitä kautta yritysvastuulakiin sisältyvät ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökulmat kytkeytyvät toisiinsa.

Compliance-, Code of Conduct- ja vastuullisuusprosessit ovat suomalaisissakin yrityksissä kehittyneet jo vuosien ajan ja yhtiöllä pitäisi olla hyvät valmiudet toteuttaa laissa säädettävät velvollisuudet.

WWF on valtioneuvoston kanssa yhtä mieltä siitä, että EU-tasolla säädettävä yritysvastuu on tervetullut ja tärkeä aloite. **Suomen kantaa tulee muuttaa niin, että siitä selkeämmin käy ilmi Suomen vahva periaatteellinen tuki direktiivin sisällön vahvistamiseksi ja läpimenoksi**. U—kirjelmässä esiin nostetut direktiivin täsmentämistarpeet eivät saa johtaa direktiivin vesittämiseen, vaan ensisijaisesti on pyrittävä sanamuodoltaan väljien artikloiden sisällön vahvistamiseen ja selkeyttämiseen.

Se, mitä EU:n komissio ehdottaa yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän osalta, ei ole tarpeeksi kunnianhimoista ollakseen tehokasta eikä täytä OECD:n kehittämiä standardeja. Johdon velvollisuuksien selventäminen on avainasemassa, jotta yritysvastuu ei jää ns. ”tick-the-box”-harjoituksen tasolle vaan kehittyy osaksi strategista toimintatapaa, jolla huomioidaan liiketoiminnan vaikutukset ihmisiin ja planeettaan.

Tämän lausunnon liitteenä on 11.5.2022 päivätty 226 järjestön yhteinen kannanotto yritysvastuulakiehdotukseen.

Soveltamisala

WWF katsoo valtioneuvoston kannasta poiketen, että **soveltamisalaa on tarpeen laajentaa direktiivin vaikuttavuuden turvaamiseksi**. Direktiivin soveltamisalan tulisi kattaa kaikki yli 250 henkilöä työllistävät suuret yritykset sekä korkean riskin aloilla toimivat pienet ja keskisuuret yritykset.

Soveltamisala on liian suppea myös rahoituslaitosten osalta. Huolellisuusvelvoite ei saa rajoittua vain erittäin suuriin rahoituslaitoksiin, sillä kaikenkokoisten yritysten toiminnassa voi esiintyä vakavia ilmasto-, ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia. Lisäksi huolellisuusvelvoitteen soveltamisen rajoittaminen vain tiettyihin asiakkaisiin tai toimintavaiheisiin on vastoin huolellisuusvelvoitteen jatkuvaa ja riskiperusteista luonnetta. Huolellisuusvelvoitteen tulee ulottua rahoituslaitoksen koko liiketoimintaan eikä vain suuriin yritysasiakkuuksiin. Myös johdon velvollisuuksien tulee koskea soveltamisalaan kuuluvia rahoituslaitoksia.

Johdon huolellisuusvelvoite

Johdon huolellisuusvelvoite on avainasemassa direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi. **Valtioneuvoston kantaa tulee muuttaa siltä osin kuin siinä ensisijaisesti vaaditaan 25 artiklan poistamista tarpeettomana ja epäselvänä.** Poistamisen sijaan tulee pyrkiä täsmentämään ja vahvistamaan sen sisältöä. Johdon huolellisuusvelvoitteen vaikuttavuuden varmistamiseksi pitää vahvistaa artiklan sanamuotoa siten, että varmistetaan sen yhteys direktiiviluonnoksessa esitettyihin yhtiön velvoitteisiin. Direktiivin mukainen huolellisuus-velvoite tulee yhdistää yhtiöoikeudelliseen johdon yleiseen huolellisuusvelvoitteeseen.

Niin kuin U-kirjelmässäkin todetaan siteeraten komission ehdotusta ”Ehdotuksen mukaan yhtiön johdon tehtäviä koskevien säännösten tarkoitus ei ole muuttaa jäsenvaltioiden yhtiöoikeudellisia rakenteita. Ehdotuksen mukaan tarkoitus on ainoastaan selventää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä siten, että yhtiön johdon huolellisuusvelvollisuus sisältää direktiivin mukaisten kestävyysseikkojen huomioon ottamisen yhtiön johtamisessa”. Direktiiviehdotus ei tavoittele vallankumouksellista muutosta yhtiölainsäädäntöön vaan ekologisen siirtymän kannalta välttämätöntä lisäystä ja selvennystä johdon vastuuta koskeviin sääntöihin.

Sekä artiklaa 25 että artiklaa 26 tulee täsmentää siten, että ne ovat yhdenmukaisia ja johdonmukaisempia yritysten kestävyysraportointivelvoitteiden kanssa. Artiklan 26 mukaista huolellisuusvelvoitteen valvontaa on niin ikään täsmennettävä koskien muun muassa raportoinnin säännöllisyyttä, liiketoimintamallin ja strategian mukauttamispäätösten hyväksymistä sekä tarvetta toimia huolellisuusvelvoitteen täytäntöönpanon johdosta.

Ilmastonmuutoksen torjunta

WWF yhtyy valtioneuvoston kantaan koskien sitä, että ilmastonmuutoksen torjunta tulisi sisällyttää yrityksille säädettävään huolellisuusvelvoitteeseen. Sen lisäksi WWF kuitenkin katsoo, että ilmastonmuutoksen torjuntaa koskeva artikla on kytkettävä selkeästi johdon vastuuta koskevaan 25 artiklaan, jotta artiklalla olisi tosiasiallista vaikutusta yritysten toimintaan ja sen rikkomisesta seuraisi riittävät sanktiot.

Yritysten johdolta tulee vaatia mitattavia, tarkkoja, aikasidonnaisia ja tieteeseen perustuvia kestävyystavoitteita, jotka ovat linjassa globaalien tavoitteiden ja sopimusten kanssa. 26 artiklassa tulee mainita nimenomaisesti ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevat velvoitteet osana huolellisuusvelvoitteen valvontaa. Yhtiön strategian on sisällettävä tieteeseen perustuvat yhtiön kestävyystavoitteet, mukaan lukien ilmastotavoitteet ja niihin liittyvät siirtymäsuunnitelmat ja johdon palkkiot on kytkettävä näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

Johdon palkkiot

Johdon palkkioita koskevan 15 artiklan 3 kohdan tulisi edellä esitetyn valossa olla osa 26 artiklaa. Palkkio-ohjelmissa käytettävien kestävyyskriteerien tulee kattaa kaikki relevantit kestävyysnäkökulmat. Direktiivin tulee asettaa vaatimus, että kestävyystavoitteista johdetut palkkiokriteerit muodostavat merkittävän osan muuttuvista palkkioista.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen rahasto, sr

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Liitteet

Civil society statement on the proposed EU corporate sustainability due diligence directive